

Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі
«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КеАҚ
Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ
6В02302- «Филология:қазақ филологиясы» білім бағдарламасы

Атырау, 2023

Қазақстан Республикасының ғылым және жоғары білім министрлігі

«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КеАҚ

Бекітемін

Академиялық мәселелер
жөніндегі проректор

А.Е. Чукуров

» 01 2023ж.

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ

6В02302-«Филология:қазақ филологиясы» білім бағдарламасы студенттері үшін

Бағдарлама білім алушыларды қорытынды аттестаттауды өткізу ережелері негізінде әзірленген (СМЖ №025)

Құрастырушылар:

аға оқытушы Абдрахманова Ж.М.

аға оқытушы Салихова А.З.

Кафедра мәжілісінде ұсынылған

Хаттама № 5 «06» 01 2023ж.

Кафедра меңгерушісі

[Signature]

Факультеттің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданған

«16» 01 202 ж. Хаттама № 5

ОӘК төрағасы

[Signature] Сүлейманұлы С.С.

КЕЛІСІЛДІ

Факультет деканы

[Signature] Сүлейманұлы С.С. «18» 01 2023ж.

ББАСАЖДҚК басшысы

[Signature] Сүлейманұлы С.С. «30.01» 2023ж.

Университеттің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданған

«30» 01 2023ж. Хаттама № 3

1. Қорытынды аттестаттаудың мақсаты мен міндеттері

Қорытынды аттестаттау бакалавриат бітірушінің білім беру бағдарламасын меңгеру сияқты және оның қажетті құзыреттерді меңгеру дәрежесін кешенді тексеру.

Қорытынды мемлекеттік аттестаттауды өткізудің *мақсаты* 6B02302-«филология» білім бағдарламасы бойынша бітірушінің дағдысы мен білім деңгейін құзыреттілігі аясында бағалау.

Қорытынды аттестаттаудың міндеттері:

- білім бағдарламасына бойынша тіл мен әдебиеттің тарихи кезеңдерін білуін;
- филологияның өзекті мәселелері аясында теориялық және фактологиялық білім деңгейін;
- тілдік деректерді игеріп, ғылыми әдебиеттерге сыни талдау жасай алуын;
- терминдер мен ұғымдарды терең игеруін;
- академиялық жазылымды меңгеріп, ғылыми құжаттармен жұмыс жасай алуын;
- берілген сұрақтарға жауап беруде жалпы теориялық талдау, салыстыру, салғастыру, мәтінге лингвистикалық талдау сияқты әдістерін пайдалану мүмкіндіктерін;
- материалды жеткізуде стильдің түрлерін дұрыс ажыратуын;
- ойын жеткізуде логикалық жүйелік пен дәлелді, дәйекті жеткізе алу, шешендік өнері мен өз пікірін қорғай алу мүмкіндігін бағалау.

2. Қорытынды аттестаттауға енгізілетін құзыреттіліктер

Қорытынды аттестаттау кезінде студент келесі құзыреттердің қалыптасуын көрсетуі керек.

2.1. Әмбебап (базалық) құзыреттіліктер (ӘҚ):

Әмбебап (базалық құзыреттілік) – маманның әмбебап, зияткерлік, коммуникативтік, эмоционалды және еріккүштік қасиеттерге (білім, дағдылар, қасиеттер мен қабілеттер) негізделген кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

- мемлекеттік тіл мен ұлттық әдебиеттің дамуы мен негізгі кезеңдерін, заңдылықтары мен ерекшеліктерін терең түсінуге негізделген азаматтық ұстанымды көрсету;

- философия, әлеуметтану, саясаттану, мәдениеттану және психологияның негізгі білімдерін ескере отырып, тұлғааралық, әлеуметтік және кәсіби коммуникацияның әртүрлі салаларындағы жағдайларды бағалау.

2.2. Жалпыкәсіптік құзыреттер (ЖКҚ):

Жалпы кәсіби құзыреттілік-маманның кәсіби қызметті тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін ықпалдастырылған білім, дағдылар мен тәжірибе, сондай-ақ жеке қасиеттер негізінде кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

- тұлғааралық міндеттерді шешу үшін қазақ, орыс және шет тілдерінде ауызша және жазбаша нысанда коммуникацияланған;

- мәдениетаралық және өндірістік (кәсіптік) қарым-қатынас жасай біледі;

- ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың (онлайн-оқытудың, электрондық оқытудың) түрлерін қолдануға қабілетті;

- желілік коммуникацияның цифрлық құралдарымен жұмыс істеуге дағдыланған;

-желілік бірлескен қызмет үшін оқу-танымдық тапсырмаларды әзірлей біледі

- өзін-өзі дамыту және мансаптық өсу үшін өмір бойы жеке білім беру траекториясын құру арқылы толыққанды әлеуметтік және кәсіби қызметті қамтамасыз ету үшін салауатты өмір салтына бағдарланған.

2.3. Кәсіптік құзыреттер (КҚ):

Кәсіби құзыреттілік – маманның нақты білім, білік, дағды негізінде таңдалған қызмет саласындағы кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

(Тек осы ББ бағдарланған кәсіби қызмет түрлеріне сәйкес келетін кәсіби құзыреттер ғана тізімделуі керек.)

Білу керек:

- филологиялық ғылымдардың маңызды құралдарын пайдалану, лингвистикалық зерттеудің негізгі әдістерін қолдану;

- тілтаным мен әдебиеттануға қатысты керекті ғылыми әдебиеттерді, библиографиялық және басқа да ақпараттық көздерді анықтауды;

Істей білу:

- әдеби талдау мен сыни тұрғыдан талдау, мәтіндік әдеби аударма жасау, ресми іс-қағаздарымен жұмыс жұмыс істей алады; әдеби шығармаларды саралай алады; зерттеулерді жоспарлау әдістері мен деректерді өңдеу тәсілдерін қолдана алады;

- көркем аударма процесінде пайда болатын лексикалық, грамматикалық және стилистикалық тәсілдерді Smart білім беру тұжырымдамасы негізінде түрлі ақпараттық ресурстар (аудио, видео, графика) арқылы аударып, аударманың қажетінше оңай әрі жылдам, ыңғайлы түріне қол жеткізе алады.

- филологиялық зерттеулер, кешенді талдаулар жүргізе алады.

Біледі:

- филологияның қыр-сырын әлемдік процеспен байланыста саралай алады және тіл мен әдебиеттің аймақтық және жергілікті ерекшеліктерінің жалпы көрінісін;

- кәсіби қызметте коммуникациялық және антропозектілік пайдаланады, оқу процесін ұйымдастыруда базалық білім мен практикалық тәжірибені пайдалана;

- тіл білімі, әдебиеттану салаларының өзіне тән белгілерін, сөйлесімдегі міндеттерін, тілдік, әдеби талдаудың жолдарын біледі.

Меңгеру керек:

- әлеуметтік-мәдени өзара іс-қимыл және ынтымақтастық процестерімен байланысты дағдыларды, командада жұмыс істеу қабілетін меңгереді;

- ғылыми зерттеулер мен академиялық жазу әдістерін біледі және оларды гуманитарлық ғылымдар саласында қолданады;

- гуманитарлық ғылымдар, мамандандырылған ғылыми мекемелер саласында арнайы әдебиеттермен жұмыс істеу дағдыларын меңгереді;

- тіл мен әдебиеттің құрылымын, оқу материалының компоненттерін біледі, пәнаралық тәсілді қолдана отырып, ғылыми зерттеулердің заманауи әдістемесі мен әдіснамасын меңгереді, ғылыми және әлеуметтік мәселелерді өз бетінше ажырата және шеше алады, қоғам мен мемлекеттің әлеуметтік-саяси ұйымының ерекшеліктерін түсінеді.

3. Қорытынды аттестаттау көлемі, құрылымы және мазмұны

Университетте қорытынды аттестаттау дипломдық жұмысты (жобаны) қорғау немесе кешенді емтиханды тапсыру түрінде өткізіледі. Қорытынды аттестаттау кемінде 12 академиялық кредитті құрайды. ҚА ұзақтығы – 6 апта.

Білім беру бағдарламасы бойынша қорытынды аттестаттау мыналарды қамтиды:

- дипломдық жұмысты (жобаны) дайындау және қорғау;

- кешенді емтихан тапсыруға дайындық және тапсыру.

3.1 Кешенді емтихан

Кешенді емтиханның мақсаты – түлектің кәсіби дайындық деңгейін және оның кәсіби қызметі саласындағы практикалық мәселелерді шешуге қабілеттілігін анықтау.

Кешенді емтихан бір кезеңде өткізіледі: аттестаттау комиссиясының ашық отырысында билеттер бойынша емтихан тапсыру. Билеттер бойынша емтихан өткізу кезінде емтихан тапсырушыға жауап беруге дайындалу үшін 30-40 мин беріледі. Емтихан билетінің сұрақтарына білім алушы көпшілік алдында жауап береді. АҚ мүшелері қарастырылып отырған тақырыптар бойынша білім алушының білім тереңдігін анықтау мақсатында қосымша сұрақтар қоюға құқылы. Емтихан билетінің сұрақтарына ауызша жауап беру ұзақтығы 30 минуттан аспауы тиіс. Емтиханға жауап беруге дайындық барысында осы ҚА бағдарламасын және осы бағдарламаның 3.3-тармағында көрсетілген әдебиеттерді пайдалануға рұқсат етіледі.

3.2 Кешенді емтиханға шығарылатын сұрақтары бар пәндер тізбесі:

1. Қазақ тілі
2. Қазақ әдебиеті

Қазақ тілінен:

Тіл білімінің фонетика саласының зерттеу нысаны, аспектілері.

Дыбыстар жүйесі

Сингарманизм заңы

Прогрессивті, регрессивті ассимиляция.

Қазіргі қазақ тілі лексикасының құрамы

Лексикологияның жеке салалары

Сөздік құрам, сөздік қор

Диалекті, кәсіби сөздер

Жалпыхалықтық және шектеулі лексика.

Сөздіктер

Фразеологизмдер, олардың сөз табына қатысы

Табу және эфимизм сөздер.

Сөздің семантикалық түрлері.

Сөзжасам мәселелері.

Сөзжасамның сөз тудыру тәсілдері.

Грамматиканың салалары, оның зерттелуі, салалары

Морфема, лексикалық морфема, грамматикалық морфема, түрлері мен қызметі.

Грамматикалық мағына, грамматикалық форма, грамматикалық категория).

Сөз таптары, зерттелуі (А.Байтұрсынов, Қ.Жұбанов, А.Ысқақов, С.Исаев, Н.Оралбай т.б.).

Сөздерді таптастыру классификациясы.

Зат есім, лексика-семантикалық, грамматикалық сипаты.

Сын есімнің семантикалық топтары, шырай категориясы

Сан есімнің лексика-грамматикалық сипаты, мағыналық топтары.

Есімдіктің морфологиялық белгілері, семантикалық топтары

Етістіктің грамматикалық категориялары.

Етіс категориялары, түрлері, формалары, тілдік процесі

Етістіктің қарама-қайшы категориялары

Салт, сабақты етістіктер, олардың ауысу процесі

Есімше, көсемше формалары

Үстеу, мағыналық топтары, синтаксистік қызметі

Шылау, түрлері (жалғаулық, септеулік, демеулік)

Еліктеуіш және одағай сөздер

Синтаксистің зерттеу нысаны, бірліктері, салалары.

Сөздердің тіркесу тәсілдері мен байланысу түрлері.

Сөйлем мүшелері (бастауыш, баяндауыш, анықтауыш, толықтауыш, пысықтауыш)

Анықтауыш және айқындауыш мүшелер, олардың арақатынасы.

Құрмалас сөйлемдер, салалас, сабақтас, аралас компоненттерін байланыстыратын тілдік тәсілдер.

Сөйлемнің бірыңғай мүшелері, олардың байланысу тәсілдері, тыныс белгілері.

Қазақ тіл білімінде стилистика саласының зерттелу тарихы.

Қазақ әдеби тілі және қызметтік (функционалдық) стильдер.

Ресми құжат тілінің (стиль) қазақ даласындағы қолданылу тарихы, қазіргі жағдайы.

Әдеби тіл және оның тілдік белгілері.

Қазақ әдебиетінен

Фольклордың зерттелуі, қазақ прозасындағы орны.

Ш.Уәлихановтың ауыз әдебиеті туралы зерттеулері.

Эпостық жырлар

Лиро-эпостық жырлар.

Қорқыт туралы ақиқат пен аңыз.

Тұрмыс-салт жырлары

Аңыз-әңгімелер, Қисса дастандар.

Ислам дәуіріндегі әдебиет (X-XII ғғ.)

Алтын Орда дәуіріндегі әдебиет (XIII-XIV ғғ.)

Жыраулар поэзиясының қалыптасуы (XV-XVIII ғғ.)

Махамбеттің дәстүрлі жыраулық поэзиясы.

Әл-Фарабидің әдеби мұрасы.

XIX ғасырдағы тарихи жырлар

XIX ғасырдағы дәстүрлі айтыс өнері. С.Аронұлы шығармашылығы.

XIX ғасырдағы сал-серілер поэзиясы (Ақан сері Қорамсаұлы шығармашылығы).

Абайдың кара сөздері.

А.Байтұрсыновтың «Әдебиет танытқышы» еңбегі

Д.Бабатайұлы шығармашылығы.

XX ғасыр басындағы қазақ әдебиеті және қоғамдағы саяси – әлеуметтік жағдай.

XX ғ.б. қазақ әдебиетіндегі азатшыл-демократтық бағыт.

Ш.Құдайбердиев «Үш анық» діни-философиялық еңбегі.

М.Сералин және «Айқап» журналы.

Әдебиет жанрлары мен типтері.

Образ жасаудағы жинақтау мен даралау.

Сюжет және композиция.

Қазақ ақындарының поэзиясы (М.Мақатаев, Ф.Оңғарсынова, Ж.Молдағалиев,

Т.Молдағалиев, Ж.Нәжімеденов, т.б.)

Қазақтың классик жазушылары (М.Әуезовтің драматургиясы, Ә.Кекілбаевтің прозасы,

І.Есенберлиннің прозасы, Ш.Мұртазаның драматургиясы, Ә.Нұрпейісовтың

романдары, Г.Мүсіреповтің «Қазақ солдаты» романы, т.б.)

3.3 Кешенді емтиханда пайдалануға рұқсат етілген әдебиеттер тізімі (бар болса)

1. В.Фромкин, Р.Родман, Нина Хайамс. Тіл біліміне кіріспе (10-басылым). Астана, 2018 ж. -608 б.
2. Байтұрсынов А. Қазақ тіл білімінің мәселелері.- (антологиясы) -Алматы, 2013. -637 б.
3. Жұбанұлы Қ. Қазақ тіл білімінің мәселелері. (антологиясы) - Алматы, 2013. -637 б.
4. Момынова Б.Қ., Саткенова Ж.Б. Қазақ тілінің морфологиясы: Оқу құралы. -Алматы: «Қазақ университеті», 2014.-279 б.
5. Сыздықова Г.О. Қазіргі қазақ тілінің морфологиясы: Оқулық –Алматы: «Дәуір» баспасы, 2012. -160 б.
6. Салқынбай А. Қазіргі қазақ тілі. Оқу құралы. Алматы: «Қазақ университеті». -2012 ж.- 337б. Қазақ грамматикасы.
7. - Астана, 2002.-783 б.
8. Тілепов Ж..XIV-XX ғ.басындағы қазақ әдебиеті Алматы,2015 ж.
9. Қабдолов З. Сөз өнері, Алматы, Санат,2002 -360 б.
10. Қирабаев С. Ұлт тәуелсіздігі және қазақ әдебиеті, Алматы,2011 ж.
- 11.Тұрысбек Р., Байтанасова Қ. Қазіргі кезең әдебиеті, Астана, Фолиант, 2014.-360
12. Қазақ әдебиетінің тарихы. 10-томдық Алматы, 2010

3.4 Кешенді емтиханға дайындық бойынша білім алушыларға ұсыныстар:

Кешенді емтихан арнайы пәндері негізінде арнайы құрастырылған сұрақтар бойынша білім алушының білім тереңдігін анықтау мақсатында жүргізіледі. Кешенді емтихан «Қазақ тілі мен әдебиеті» пәні бойынша өткізіледі. Кешенді емтихан алдында білім алушыларға қорытынды аттестаттауға шығарылатын мәселелер бойынша кеңес беру жүргізіледі.

- белгіленген кесте бойынша алдан-ала кеңес беру сағаттарына қатысып, түсінбеген сұрақтар бойынша тьютормен тығыз байланыс жасау;
- кешенді емтихан кезінде тыйым салынған құрылғыларды қолданбау;
- арнайы берілген әдебиеттермен толық танысып, теориялық тұжырымдарды талдау кезінде қолдану;

- кешенді емтиханға арнайы бөлінген уақытты тиімді пайдалану;

Кешенді емтиханға кешігіп немесе белгілі бір себептермен қатынаса алмаған бітіруші түлек қайта тапсыру үшін мемлекеттік аттестаттау комиссиясының төрағасына арнайы өтініш жазады, комиссия шешім шығарады.

3.5 Мемлекеттік емтихан тапсыру нәтижелерін бағалау критерийлері

Қорытынды кешенді емтихан оқу процесінің маңызды және негізгі бөлігі болып табылады. Қорытынды кешенді емтиханды жоғары деңгейде тапсыру студенттің оқу бағдарламасын меңгеріп, үлгілі білім алғанына қарай теориялық білімінің деңгейін білдіреді.

Қорытынды кешенді емтихан тапсырар алдында оның аттестациясының төрағасы, құрамы және хатшысы бұйрықпен бекітіледі, ал барлық оқу жоспарлары мен бағдарламаларын орындаған студенттер қорытынды кешенді емтиханды тапсыруға жіберіледі.

Қорытынды кешенді емтихан арнайы пәндерден тұрады, мұнда студенттерге сұрақтарды алдын ала дайындайды және студенттерге әр пән бойынша шолу лекциялары оқылады, кеңестер беріледі.

Қорытынды кешенді емтиханда билетте ауызша жауап беріледі. Студенттерге әр пән бойынша бір сұрақ беріледі, дайындалуға 1 сағат уақыт беріледі. Студент сұрақтың жауабын мөрленген қағазға алдын ала жазып алады, содан кейін студент аттестация төрағасына және оның құрамы туралы жауап береді. Сонымен қатар, билет сұрақтарына қосымша үш қосымша оқу бағдарламасы бойынша студентке сұрақтар беріледі.

Оқушының білімін бағалау кезінде келесі жағдайлар ескеріледі:

- сұрақтарға нақты, сапалы және жүйелі жауап беру;
- ғылыми, теориялық тұрғыдан өз ойын жүйелей білу;
- қойылған қосымша сұрақтарға нақты, сапалы және жүйелі жауап беру.

Бағаларды жинақтау саясаты:

№	Тапсырмалар	Жалпы ұпай %
1	Бірінші сұрақ	30
2	Екінші сұрақ	30
3	Үшінші сұрақ	30
4	Қосымша сұрақ	10
5	Барлығы	100

Қорытынды кешенді емтихан «өте жақсы», «жақсы», «қанағаттанарлық немесе қанағаттанарлықсыз» деген бағамен баға қоюмен аяқталады. Әрине, студенттің жауабы, оның теориялық білімінің деңгейі ескеріледі.

Бағаның пайыздық мөлшерлемесі әріптік жүйе бойынша белгілерден тұратын сандық эквиваленттің тармақтарымен анықталады. Білім деңгейін әріптік жүйемен бағалау кезінде А (ең жоғары баға) және F (ең нашар баға) арасындағы ағылшын әліпбиінің әріптері қолданылады.

Оң балдық жүйе бойынша есептелетін араб цифрмен 4,0-ден 1,0-ге дейінгі сандық эквиваленттер оң баға, 0 қанағаттанарлықсыз бағаның сандық баламасы болып табылады. Бағалаудың пайызы пайызбен анықталады. Сонымен қатар, 50%-дан 100%-ға дейінгі ұпайлар оң, ал 0%-дан 49%-ға дейінгі ұпайлар қанағаттанарлықсыз деп саналады.

Дәстүрлі бағалау шкаласы «өте жақсы», «жақсы», «қанағаттанарлық», «қанағаттанарлықсыз» қатарлары бойынша төрт балдық шкала бойынша қалыптасады. Балдық-рейтингтік әріптік жүйе барлық студенттерге қолданылады.

Әріптік жүйе бойынша баға	Балдардың сандық баламасы	Пайыздық мазмұны	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
A	4,0	95-100	өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	
C	2,0	65-69	Қанағаттанарлық
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D	1,0	50-54	Қанағаттанарлықсыз
F	0,5	25-49	
Fx	0	0-49	

Қорытынды кешенді емтихан кезінде бітірушінің жауабын бағалау кезінде комиссия респонденттің белгілі бір шығарманы қалай түсінетінін және олармен қандай талдау жасай білетінін бағалайды.

Қорытынды аттестаттауды тапсыру кезінде сақталуы тиіс келесі бағалау критерийлерін бөлуге болады:

- сұрақтарға жауаптардың дәлдігі (идеяларды, тұжырымдамаларды, фактілерді және т.б. дұрыс, анық және жеткілікті терең баяндау);
- жауаптың толықтығы және сонымен бірге негізделген қысқалығы;
- теорияны практикамен байланыстыра білу, алған білімдерін ерекше жағдайларда шығармашылықпен қолдана білу;
- баяндау логикасы мен аргументі;
- сауатты пікір айту, мысалдар келтіру;
- сөз саптауы мен сөйлеу мәдениеті.

100- балдық жүйе	Дәстүрлі (төрт балдық) бағалау жүйесі	Бағалау критерийі	Бағалау критерийінің мазмұны
90 – 100	Өте жақсы	Құзыреттерді дамытудың жоғары деңгейі	Студент терең білім көрсетеді, күрделі есептерді шығара білу дағдыларын көрсетеді. Оқыған әдістер, тәсілдер және технологиялар негізінде мәселені/тапсырманы өз бетінше шеше алады.
70 – 89	Жақсы	Құзыреттердің даму деңгейінің жоғарылауы	Студент алған білімінің толықтығын көрсетеді, типтік есептерді толық көлемде шешу

			дағдылары мен дағдыларын көрсетеді.
50 – 69	Қанағаттанарлық	Құзыреттерді дамытудың негізгі деңгейі	Студент құзыреттердің құрамына кіретін жалпы білім, білік және дағдыларды көрсетеді, оларды қолдану туралы түсінігі бар, бірақ қателермен қолданады.
0 – 49 Игерілмеген құзыреттер	Қанағаттанарлықсыз	Мәлімделген құзыреттер игерілмеген	Студентте қажетті білім, білік, дағды жоқ немесе құзіреттілік құрамына кіретін білім, білік, дағдыны ішінара көрсетеді.

4. Мүгедектер мен денсаулық мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін қорытынды аттестаттауды өткізу ерекшеліктері

Мүгедектер мен денсаулық мүмкіндігі шектеулі бітіруші студенттер үшін қорытынды аттестаттау психофизикалық даму ерекшеліктерін, жеке мүмкіндіктері мен денсаулық жағдайын ескере отырып жүргізіледі. Жеке ерекшеліктері бар бітірушілерге қорытынды аттестаттау өткізу кезінде төмендегідей талаптар қамтамасыз етіледі:

- денсаулық мүмкіндіктері шектеулі емес білім алушылармен бірлесіп;
- білім алушыға оның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, қажетті техникалық көмек көрсететін ассистенттің қатысуымен (жұмыс орнына отыру, қозғалуы, тапсырманы оқу және рәсімдеу, АҚ мүшелерімен қарым-қатынас жасау);
- білім алушыға оның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, қажетті техникалық құралдарды пайдалана отырып;
- аудиторияда, әжетханада және басқа да орынжайларда білім алушының кедергісіз қолжетімділік мүмкіндігін қамтамасыз ете отырып, сондай-ақ оның көрсетілген орынжайларда болуы (пандустардың, тұтқалардың, кеңейтілген ойықты есіктерінің, жеделсатыларының болуы/аудиторияның бірінші қабатта орналасуы, арнайы креслолар мен басқа да құрылғылардың болуы)

Денсаулық мүмкіндігі шектеулі білім алушының жазбаша өтініші бойынша ҚА-тапсыру ұзақтығы оны тапсырудың белгіленген ұзақтығына қатысты ұзартылуы мүмкін.

ДМШ білім алушылардың жеке ерекшеліктеріне байланысты Университет қорытынды аттестаттауды өткізу кезінде келесі талаптардың орындалуын қамтамасыз етеді:

1. Зағиптар үшін:

- КА тапсыруға арналған тапсырмалар мен өзге де материалдар бедерлі-нүктелі Брайль шрифтімен немесе зағиптарға арналған мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуі бар компьютердің көмегімен қолжетімді электрондық құжат түрінде ресімделеді не ассистент оқиды;

- жазбаша тапсырмаларды білім алушылар қағазда Брайль бедерлі-нүктелі кәріппен немесе зағиптарға арналған арнайы бағдарламалық қамтамасыз ету бар компьютерде орындайды немесе ассистентке нұсқау береді;

- қажет болған жағдайда білім алушыға Брайльдің бедерлі-нүктелі грифтімен жазуға

арналған жазбаша керек-жарақтар жиынтығы және қағаз, загіптарға арналған мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуі бар компьютер беріледі.

2. Нашар көретіндер үшін:

- КА тапсыруға арналған тапсырмалар мен өзге де материалдар үлкейтілген кәріппен рәсімделеді;

- кем дегенде 300 люкс жеке біркелкі жарықтандыру қамтамасыз етіледі;

- қажет болған жағдайда білім алушыға үлкейту құрылғысы беріледі, білім алушыда бар үлкейту құрылғыларын пайдалануға жол беріледі.

3. Естімейтіндер және нашар еститіндер үшін, сөйлеу қабілеті нашар:

- ұжымдық пайдаланудағы дыбысты күшейтетін аппаратураның болуы қамтамасыз етіледі, қажет болған жағдайда білім алушыға жеке пайдаланудағы дыбысты күшейтетін аппаратура беріледі;

- білім алушының қалауы бойынша КА жазбаша формада откізіледі.

4. Тірек-қимыл аппараты бұзылған адамдар үшін (жоғары аяқ-қолдардың қозғалыс функциялары ауыр бұзылған немесе жоғарғы аяқ-қолдардың болмауы):

- жазбаша тапсырмаларды білім алушылар мамандандырылған бағдарламалық жасақтамасы бар компьютерде орындайды немесе ассистентке айтады.

Денсаулығы мүмкіндігі шектеулі білім алушы КА өткізу басталғанға дейін 2 айдан кешіктірмей өзінің жеке ерекшеліктерін көрсете отырып, КА өткізу кезінде оған арнайы жағдайлар жасау қажеттілігі туралы университеттің Басқарма төрағасы-ректорының атына жазбаша өтініш береді. Өтінішке білім алушының жеке ерекшеліктерінің бар екенін растайтын құжаттар қоса беріледі. Өтініште білім алушы: КА-ға ассистенттің бөлу қажеттілігін/қажеттілігі жоқтығын КА қажеттілігін/қажеттілігі жоқтығын көрсетеді.